

РЕШЕНИЕ

№ 13003

гр. София, 26.07.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 40 състав,
в публично заседание на 20.06.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Дияна Николова

при участието на секретаря Евелина Пеева и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **349** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във вр. с чл.1, ал.2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

Образувано е по искова молба на Ц. Р. Л., подадена чрез адв.Л. К., с която срещу Националния осигурителен институт са предявени искиове с правно основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ за присъждане на сумата в размер на 600 лева, представляваща обезщетение за причинените на ищцата имуществени вреди – 500 лева адвокатско възнаграждение за изготвяне на заявление за преизчисление на обезщетение от 24.01.2023г. и 100 лева адвокатски хонорар за изготвяне на второ заявление за преизчисляване на обезщетение от 17.02.2023г.; законната лихва за забава върху дължимите и неизплатени обезщетения за временна неработоспособност поради бременност и раждане от възникване на всяко едно от задълженията до окончателното им изплащане; 400 лева, представляващи обезщетение за причинени неимуществени вреди от незаконосъобразните действия на НОИ, описани в исковата молба.

От фактическа страна в исковата молба се излага, че ищцата е родила първото си дете Р. Т. Я. на 30.12.2020г. Считано от 29.12.2022г. тя използвала отпуск за временна неработоспособност за бременност и раждане на второто ѝ дете. Така за раждане на второто си дете ищцата излязла в отпуск за бременност и раждане по-малко от две години след раждане на първото ѝ дете, с което била осъществена хипотезата на чл.49, ал.2 КСО, тъй като към този момент тя е получавала обезщетение за отглеждане на дете до 2 години. Изчисленото от НОИ обезщетение било в размер значително

по-нисък от очаквания от нея, поради което подаде чрез адв.К. заявление за преизчисление на 24.01.2023г. За услугите му заплатила хонорар в размер на 500 лева. След подаденото заявление за преизчисление паричното обезщетение за периода от 28.12.2022г. до 10.02.2023г. било доплатено с ведомостта от 06.02.2023г. по декларираната лична платежна сметка. След извършеното преизчисление от ТП на НОИ С.-град на ищцата отново през следващия месец била изплатена по-ниската ставка на обезщетение. Това наложило подаването на второ заявление от адв.К. на 17.02.2023г. като отговор по него не бил получен, но разликата била доплатена с последваща ведомост. Посоченото ищцата определя като противоправно поведение – незаконосъобразни действия, състоящи се в изчисляване и изплащане от НОИ на обезщетение, значително занижено спрямо дължимото такова. Имуществените вреди се определят като неизплащане на дължимото парично обезщетение за временна неработоспособност поради бременност и раждане в пълен размер и в срок, както и заплатения от ищцата адвокатски хонорар за изготвяне на два броя заявления за преизчисление размера на обезщетението.

Неимуществените вреди се определят като страдания, които ищцата е изпитвала в продължение на месеците, през които се е чувствала безпомощна и онеправдана. На следващо място като е получавала по-малък доход не е могла да допринесе за семейния бюджет, по повод което възникнали непрекъснати спорове между нея и съпруга ѝ във връзка с финансовото им положение. Ищцата загубила доверие в държавните институции като през същия период трябвало да намери начин да издържа себе си и двете си деца. В нея се породило силно притеснение и чувство на несигурност от липсата на защита на правата ѝ.

В съдебно заседание ищцата, редовно и своевременно призована, не се явява и не се представлява.

Ответникът по исковете, в писмен отговор обоснова възражение за недопустимост, а при условията на евентуалност – за неоснователност на исковите претенции. Посочва, че неизплащането на дължимото парично обезщетение от страна на административния орган в сроковете, регламентирани в чл.39, ал.1 и 2 НПОПДОО не е фактическо действие. Освен това дължимото обезщетение за раждането на второто дете на ищцата било определено в правилния размер, съгласно разпоредбата на чл.49, ал.2 КСО и в сроковете по чл.39 НПОПДОО. Липсата на незаконосъобразни действия при определяне и изплащане на дължимите обезщетения според ответника води до извод за неоснователност и на исковата претенция за пропуснати ползи.

В съдебно заседание чрез юрк.Б. моли за отхвърлянето на предявените икове като неоснователни и недоказани. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Софийска градска прокуратура чрез прокурор К. намира исковата претенция за имуществени вреди за основателна, а за неимуществени вреди за недоказана и моли съдът да се произнесе в този смисъл.

Съдът, като се запозна с изложеното в исковата молба, становищата на страните и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Съгласно разпоредбата на чл.1, ал.1 ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, както и за вредите, причинени от

действието на отменени като незаконосъобразни или обявени за нищожни подзаконовни нормативни актове. Изведени от съдържанието на правната норма предпоставките за уважаване на исковата претенция, които следва да налице кумулативно са наличието на незаконосъобразен акт, действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице при или по повод осъществяване на административна дейност, наличието на вреда – имуществена или неимуществена, която вреда да е пряка последица от незаконосъобразния административен акт, действие или бездействие. Отсъствието на която и да е от посочените предпоставки е основание за отхвърляне на исковата претенция.

Съгласно ал.2 на чл.1 ЗОДОВ исковете по ал.1 се разглеждат по реда на АПК – чл.203 и сл. В чл.204 АПК са регламентирани предпоставките за допустимост на иска по чл.1, ал.1 ЗОДОВ като съгласно ал.4 от него, с оглед фактическото основание, на което се основават процесните иски, а именно незаконосъобразни действия, незаконосъобразността на действието се установява от съда, пред който е предявен иска, т.е. законът не предполага като условие за допустимост в конкретния случай предварителното установяване на твърдяната незаконосъобразност от съда с влязъл в сила съдебен акт.

Съгласно чл.205, ал.1 АПК искът за обезщетение се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите. В случая искът е насочен срещу Националния осигурителен институт, който е юридическо лице – чл.33, ал.2 от Кодекса за социално осигуряване /КСО/, съответно е пасивно легитимиран да отговаря по предявените от ищцата иски.

Въз основа на горното съдът приема, че исковете, с които е сезиран са допустими, а разгледани по същество – неоснователни, по следните съображения:

От удостоверение за раждане на л.26 по делото се установява, че ищцата на 30.12.2020г. е родила сина си Р. Т. Я.. Страните не спорят, че към този момент и след раждането ищцата е ползвала отпуск за бременност и раждане, а след това за отглеждане на дете до навършване на 2-годишна възраст като преди първото ѝ дете да навърши тази възраст е последвало раждането на второто ѝ дете. Не се спори между страните и относно обстоятелството, че до раждането на второто дете ищцата е получавала съответното обезщетение. Спорен между тях е въпросът относно това дали своевременно е изплатено коректно определено обезщетение след раждането на второто дете на ищцата.

Съгласно разпоредбата на чл.49, ал.1 КСО дневното парично обезщетение при бременност и раждане се определя в размер на 90 на сто от среднодневното брутно трудово възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски, а за самоосигуряващите се лица - внесени осигурителни вноски за общо заболяване и майчинство за периода от 24 календарни месеца, предхождащи месеца на настъпване на временната неработоспособност поради бременност и раждане. Дневното парично обезщетение не може да бъде по-голямо от среднодневното нетно възнаграждение за периода, от който е изчислено обезщетението, и по-малко от минималната дневна работна заплата, установена за страната, и се определя по реда на чл.41, ал.2 - 5. Съгласно ал.2 на чл.49 КСО при придобиване право на парично обезщетение при бременност и раждане през периода на изплащане на парично обезщетение за бременност и раждане или за отглеждане на дете до 2-годишна възраст обезщетението е в размера, определен по ал.1 за

предходното дете, ако това е по-благоприятно за лицето.

По делото е приет като доказателство болничен лист № E20222275014, издаден от МЦ „Капана КООП“ ООД на 29.12.2022г. на ищцата за 45 дни, считано от 28.12.2022г. до 10.02.2023г. Този болничен лист е представен при ответника от работодателя „Кауфланд България“ ЕООД с удостоверение – приложение № 9 вх.№ P14-21-000-00-[ЕГН]/09.01.2023г. съгласно изискването по чл.8, ал.1 от Наредба за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване /НПОПДОО/.

Съгласно чл.39, ал.1 НПОПДОО паричните обезщетения се изплащат от ТП на НОИ на правоимащите лица - осигурените лица, самоосигуряващите се лица и лицата по чл.4, ал.9 КСО, по лични платежни сметки съгласно данните от документите по чл.14 в срок до 10 работни дни от постъпване в НОИ на данните от издадените болнични листове и представяне на удостоверенията по образец съгласно приложения № 9 - 11.

Съгласно ал.2 на с.р. паричните обезщетения за период, обхващащ повече от един календарен месец, се изплащат в срока по ал.1 за първия месец от периода, за останалите календарни месеци - в срок до 5 работни дни след изтичане на месеца, за който се отнасят, а за последния месец - в срок до 5 работни дни след изтичане на срока на обезщетението.

В конкретния случай от доказателствата, приложени към отговора на ответника се установява, че обезщетението на ищцата по посочения болничен лист, с оглед обстоятелството, че периода, който обхваща попада в три календарни месеца, в съответствие с чл.39, ал.2 НПОПДОО е изплатено в три последователни месеца – на 16.01.2023г., на 01.02.2023г., на 06.02.2023г., на 13.02.2023г. и 22.02.2023г.

Съответно обезщетението по втория болничен лист № E20222275092 – продължение, издаден на 28.02.2023г. за периода от 11.02.2023г. до 19.02.2023г., представен при ответника с удостоверение – приложение № 9 вх.№ P14-21-000-00-[ЕГН]/07.03.2023г., е изплатено на 15.03.2023г., при условията на чл.39, ал.1 НПОПДОО.

Обезщетението по представения с удостоверение – приложение № 9 вх.№ P14-21-000-00-[ЕГН]/07.03.2023г. болничен лист № E20230782641, издаден на 24.02.2023г. за периода от 20.02.2023г. до 02.04.2023г. /42 дни/ е изплатено по реда на чл.39, ал.2 НПОПДОО, с оглед обстоятелството, че периодът на временна неработоспособност попада в три последователни календарни месеца, съответно на 15.03.2023г., 03.04.2023г. и 17.05.2023г.

Страните не спорят, че на 24.01.2023г. адв.К. от името на ищцата е депозирал в ТП на НОИ П. заявление за преизчисляване на обезщетение, като е посочил, че конкретният случай попада в хипотезата на чл.49, ал.2 КСО, а полученото от ищцата обезщетение считано от м.декември 2022г. не отговаря на посочената разпоредба, както и че е подал последващо заявление за преизчисляване със същото съдържание на 17.02.2023г. За установяване твърдението на ищцата, че е заплатила на адв.К. за изготвяне и подаване на заявленията адвокатски хонорар в общ размер на 600 лева – 500 лева за първото заявление и 100 лева за второто заявление, по делото са приети като доказателства договори за правна помощ и съдействие от 24.01.2023г. и 17.02.2023г. В тях изрично е отбелязано, че договореното възнаграждение на адвоката е заплатено в брой при сключване на договора.

От така изложеното следва извод, че на ищцата е определено и изплатено обезщетение за временна неработоспособност по представените болнични листове в сроковете, предвидени в чл.39, ал.1 и ал.2 НПОПДОО и размерите по чл.49, ал.2 КСО.

В настоящото производство ищцата не оспорва размера на получените обезщетения, но намира, че дължимият размер е изплатен едва след подаване на съответното заявление от адв.К., което обосновава твърдението ѝ, че са налице незаконосъобразни действия на административния орган – забавено изплащане на обезщетенията в дължимия размер, което е наложило ангажирането на адвокатска защита и съответно настъпването на твърдените имуществени и неимуществени вреди.

Незаконосъобразни действия според правната теория и съдебната практика, са фактически действия по см. на чл.250, ал.1 АПК – всякакви фактически действия, които не са административни актове и не се извършват в изпълнение на административни актове или на закона. Същевременно, макар да не са административни актове, за да са незаконосъобразни тези действия трябва да засягат, т.е. да нарушават ефективно или да застрашават, права, свободи или законни интереси, без значение дали имуществени, или неимуществени, на частноправни субекти и да не се основават на административен акт или на закона. Ако не е налице последната предпоставка, макар и действията да накърняват правната сфера на субекта, те не биха били незаконосъобразни.

Съгласно чл.40, ал.1 КСО осигурените лица за общо заболяване и майчинство имат право на парично обезщетение вместо възнаграждение за времето на отпуск поради временна неработоспособност и при трудоустрояване, ако имат най-малко 6 месеца осигурителен стаж като осигурени за този риск. Според ал.3 на с.р. паричните обезщетения за временна неработоспособност, трудоустрояване, бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, осиновяване на дете до 5-годишна възраст и отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя) и помощите от държавното обществено осигуряване се изчисляват и изплащат от Националния осигурителен институт на осигурените лица по декларирана от тях лична платежна сметка, обозначена с Международен номер на банкова сметка (International Bank Account Number - IBAN), водена от доставчик на платежни услуги, лицензиран от Българската народна банка, или от клон на доставчик на платежни услуги, осъществяващ дейност на територията на страната. Ако лицето няма право на обезщетение или помощ, длъжностното лице, на което е възложено ръководството по изплащането на обезщетенията и помощите или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, издава разпореждане за отказ. Разпореждането се отменя, ако в давностния срок по чл.115, ал.2 лицето или осигурителят представят нови или допълнителни доказателства, установяващи правото на обезщетение или помощ.

Съгласно чл.117, ал.1, т.1 КСО пред ръководителя на съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт се подават жалби срещу неправилно определяне или изплащане на парични обезщетения по глава четвърта, раздели I и II или помощи. Решението на ръководителя на съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт може да бъде обжалвано пред административния съд – чл.118 КСО.

От така посоченото следва извод, че действията по изчисляване и изплащане на обезщетението за временна неработоспособност не представляват фактически действия по см. на чл.250, ал.1 АПК, а правни действия, съответно индивидуални административни актове по см. на чл.21, ал.1 АПК.

Следователно не е налице твърдяното от ищцата фактическо основание, на което се базира претенцията ѝ, а именно незаконосъобразно фактическо действие. От

представените доказателства освен това, както се посочи по-горе, обезщетенията за временна неработоспособност са изчислени и изплатени в размерите и сроковете по чл.49 КСО и чл.39 НПОПДОО. Съответно не е налице първата кумулативно изискуема предпоставка за реализиране отговорността на ответника и по трите предявени иска.

В допълнение следва да се посочи, че предвид така уредените чл.39, ал.1 и ал.2 НПОПДОО срокове за изплащане на обезщетенията, подаването на заявления за преизчисляване на обезщетението по представения от ищцата болничен лист № E20222275014, издаден от МЦ „Капана КООП“ ООД на 29.12.2022г. за периода от 28.12.2022г. до 10.02.2023г. не е било необходимо. Ангажирането на адвокатски услуги за целта е право на ищцата. За да ѝ бъде възстановена заплатената сума за адвокатско възнаграждение обаче, на първо място тя трябва да докаже наличието на незаконосъобразен административен акт, отменен по съответния ред, въз основа на подаденото заявление, имащо характера на жалба по чл.117, ал.1, т.1 КСО. В случая наличието на такъв не се твърди и не се доказва по делото – както се посочи като фактическо основание на исквата претенция е заявено незаконосъобразно действие на административен орган.

На следващо място разпоредбата на чл.120, ал.2 КСО предвижда, че при обжалване по административен ред жалбоподателят няма право на платеното възнаграждение за адвокатска защита. Доколкото с изричната разпоредба на чл.120, ал.2 КСО въпросът с дължимостта на направените разноски за адвокат в производството по чл.117 КСО е уреден изрично, в смисъл че жалбоподателят няма право да иска присъждането им, то тези разходи не могат да бъдат присъдени и по реда на чл.1, ал.1 ЗОДОВ – в този см. Решение № 7791 от 24.06.2024г. по адм. д. № 3451/2024г., III отд. на ВАС.

По изложените съображения претенциите са имуществени вреди са неоснователни и следва да бъдат отхвърлени.

Неоснователен се явява и искът за присъждане на обезщетение в размер на 400 лева за причинените на ищцата неимуществени вреди, изразяващи се в страдания, които ищцата е изпитвала в продължение на месеците, през които се е чувствала безпомощна и онеправдана, конфликти в семейството, загуба на доверие в държавните институции, силно притеснение и чувство на несигурност от липсата на защита на правата ѝ, вследствие незаконосъобразните действия на длъжностни лица на ответника.

На първо място, както се посочи, не се установи по делото наличието на незаконосъобразно фактическо действие, а на следващо място ищцата не доказва настъпването на твърдените неимуществени вреди. Пасивното процесуално поведение на ищцата не може да бъде преодоляно от съда чрез служебно събиране на доказателства за установяване на емоционалното ѝ състояние през процесния период.

С оглед изложеното по-горе е безпредметно изследването за наличие на пряка причинно-следствена връзка между фактическото основание, на което се основават исковите претенции и твърдените вреди.

По изложените съображения съдът намери предявените иски за неоснователни и като такива те следва да бъдат отхвърлени.

При този изход на делото на ответника се следват разноски за юрисконсултско възнаграждение. Същото, на основание чл.10, ал.4 ЗОДОВ

вр. чл.24 НЗПП, следва да бъде определено в размер на 100 лева.
Водим от горното и на основание чл.172, ал.2 и чл.143, ал.3 АПК,
Административен съд София-град, Второ отделение, 40-ти състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените от Ц. Р. Л. срещу Националния осигурителен институт искове с правно основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ за присъждане на сумата в размер на 600 лева, представляваща обезщетение за причинените на ищцата имуществени вреди – 500 лева адвокатско възнаграждение за изготвяне на заявление за преизчисление на обезщетение от 24.01.2023г. и 100 лева адвокатски хонорар за изготвяне на второ заявление за преизчисляване на обезщетение от 17.02.2023г., законната лихва за забава върху дължимите и неизплатени обезщетения за временна неработоспособност поради бременност и раждане от възникване на всяко едно от задълженията до окончателното им изплащане и 400 лева, представляващи обезщетение за неимуществени вреди, всички причинени от незаконосъобразни действия на длъжностни лица на НОИ.

ОСЪЖДА Ц. Р. Л., ЕГН [ЕГН], да заплати на Националния осигурителен институт сумата в размер на 100 /сто/ лева, представляваща разноски по производството.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му, чрез Административен съд София-град пред Върховния административен съд.

Решението да се съобщи на страните чрез изпращане на препис от него по реда на чл.137 АПК.

Съдия: